

MI LESZ VELE, HA MÁR NEM KELL?

ÉN ÉS A VILÁG

A modul szerzője: Wagner Éva

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

1. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök /melléletek		
			Diák	Pedagógus	
I. Ráhangolás, a feldolgozás előkészítése					
I/a Régi kedves tárgyaim, játékaim.					
A	A gyerekek előzetes feladatként beszélgetnek a szüleikkel arról, hogy mivel játszottak legszívesebben gyerekkorukban. Erről beszámolnak az órán, és ha lehet, bemutatják a játékot. 15 perc	Hangulati előkészítés Emlékezet Szóbeli kifejezőkészség	Frontális osztálymunka – beszélgetőkör	Gyerekek által elhozott játékok	P1 (Régi játékaim)
B	A gyerekek 4 fős csoportokat alakítanak szimpátia alapján vagy a megszokott módon. A csoportban arról beszélgetnek, hogy mi volt a legkedvesebb játékuk (tárgyuk), amikor oviba jártak, és mi lett vele azóta. A megbeszélés után a csoportok kiválasztanak/kisorsolnak egy tárgyat, amely a legérdekesebb volt, de nem az mutatja be, aki a tárgyat/történetet hozta, hanem egy másik csoporttag. 15 perc	Hangulati előkészítés Kommunikációs képesség Empátia Emlékezet Szókincsbővítés	Kooperatív tanulás – szóforgó		P1 (Régi játékaim)
I/b Kiállítás szervezése					
	A gyerekek kiállítást állítanak össze a kedvenc tárgyukból. 15 perc	Esztétikai érzék Kreativitás	Frontális osztálymunka – megbeszélés, kiállítás- szervezés	Papírlapok névcédulához, filctollak	P2 (Kiállítás)

Tevékenységek – időmegjelöléssel		A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök /mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I/c Mi legyen velem?					
	A gyerekek ötleteket gyűjtenek arról, hogy mi legyen a „megunt”, de még használható tárgyak/játékok sorsa. 15 perc	Kreativitás Képzelet	Kooperatív csoport – szóforgó	Ötletkártyák, gyurmaragasztó vagy táblamágnes	P3 (Megunt tárgyak)
II. Új tartalom feldolgozása					
II/a Hogyan hasznosíthatjuk azokat a tárgyakat, anyagokat, amelyekre már nincsen szükségünk?					
A	A gyerekek forgót készítenek hulladékból. 40 perc	Kreativitás Finommozgások Együttműködés Szervezés	Csoportmunka – megbeszélés, alkotás	Műanyagpalack, olló, cérna	P4 (Tárgykészítés hulladékból) P5 (Forgó)
B	A gyerekek lánc alakú karácsonyfadísz készítenek hulladékból. 40 perc	Kreativitás Finommozgások Együttműködés Szervezés	Csoportmunka – megbeszélés, alkotás	Díszes csomagolópapír, olló, mintasablon	P4 (Tárgykészítés hulladékból) P6 (Lánc alakú karácsonyfadísz)
C	A gyerekek faliképet készítenek hulladékból. 40 perc	Kreativitás Finommozgások Együttműködés Szervezés	Csoportmunka – megbeszélés, alkotás	Kartonlap, díszes csomagolópapír, olló, ragasztó, képek	P4 (Tárgykészítés hulladékból) P7 (Falikép)
D	A gyerekek mesefigurákat készítenek hulladékból. 40 perc	Kreativitás Finommozgások Együttműködés Szervezés	Csoportmunka – megbeszélés, alkotás	Textilhulladék, olló, zsineg, tömőanyag, parafa dugó, palackok, cérna, tű	P4 (Tárgykészítés hulladékból) P8 (Mesefigura)

Tevékenységek – időmegjelöléssel		A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök /melléletek	
				Diák	Pedagógus
E	A gyerekek társasjátékot készítenek hulladékból. 40 perc	Kreativitás Finommozgások Együttműködés Szervezés	Csoportmunka – megbeszélés, alkotás	Kartonlap, ragasztó, olló, filcek, dugók, díszes csomagolópapír	P4 (Tárgykészítés hulladékból) P9 (Társasjáték)
F	A gyerekek ajándékot gyűjtenek rászorulóknak számára már megunt, de még használható játékokból, könyvekből. 40 perc	Empátia Kreativitás Képzlet	Frontális osztálymunka – megbeszélés	Játékok, könyvek, az adott helyzethez szükséges eszközök, anyagok	
II/b Mi van a szemetesben?					
	A gyerekek összegyűjtik a szemetesbe kidobott tárgyak, anyagok nevét, tanítói irányítással. Az összegyűjtött listát a hulladékot alkotó anyagok szerint rendszerezik a gyerekek abból a szempontból, hogy az adott hulladék újrahasznosítható, vagy jelenleg nem hasznosítható újra. 15 perc	Rendszerezés Kreativitás Csoportosítás Gondolkodás	Frontális osztálymunka – ötletroham		P10 (Mi van a szemetesben) Tábla, kréta
II/c Az újrahasznosítható anyagok (papír, műanyag, üveg, fém)					
	A gyerekek a tapasztalataik alapján megbeszélik a különböző anyagok újrahasznosításának lehetőségeit. 10 perc	Gondolkodás Emlékezet Figyelem	Kooperatív tanulás – szóforgó, csoportszóforgó		P11 (Újrahasznosítható anyagok)

Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök /mellékletek	
			Diák	Pedagógus
III. Az új tartalom összefoglalása, ellenőrzés és értékelés				
III/a Csoportbeszámolók				
A gyerekek beszámolnak a csoportok munkájáról. 5 perc	Összefoglalás Szóbeli kifejezőkészség Figyelem	Kooperatív tanulás – csoportszóforgó		
III/b Beszélgetés: Miért fontos az anyagokkal való takarékoság?				
A gyerekek arról beszélgetnek, hogy miért fontos dolog az, hogy a különböző anyagokkal a lehető legtakarékosabban bánjunk, és mi a jelentősége a szelektív hulladékgyűjtésnek, a különböző anyagok újrahasznosításának. 10 perc	Környezettudatos magatartás alapozása Szóbeli kifejezőkészség Figyelem	Frontális osztálymunka – beszélgetőkör		
III/c Értékelés				
A gyerekek arányosan akkora terpeszbe állnak, mint amennyire tetszett neki a foglalkozás 2 perc	Értékelés Nonverbális kommunikációs készség	Frontális osztálymunka – játék		
A gyerekek befejezik a mondatot: Az volt a kedvenc feladatom, amikor... 8 perc	Véleménynyilvánítás Kommunikáció Emlékezet	Frontális osztálymunka – beszélgetőkör		

TANÁRI MELLÉKLET

P1 RÉGI JÁTÉKAIM

- A) Ha ezt a feldolgozási utat választjuk, akkor előzetesen beszéljük meg a szülőkkel egy szülői értekezleten, hogy lesz majd egy ilyen feladatuk a gyerekeknek. A feladatot a gyerekeknek a foglalkozást megelőzően mintegy két-három héttel mondja el a tanító, hogy legyen elegendő idő a beszélgetésekre. Ha egy hétnél hosszabb időt hagyunk a felkészülésre, folyamatosan kérdezze a tanító a gyerekeket arról, hogy beszélgettek-e már a szülőkkel, nagyszülőkkel, hogy a foglalkozás megkezdésére senki se felejtse el a feladatot. Kérjük meg a gyerekeket, hogy a csoportokban meséljék el egymásnak, amit szüleiktől hallottak, majd a csoportokból felváltva egy-egy gyerek beszámol egy játékról (vagy bemutatja azt). Ha fontos célunk a gyerekek emlékezetének fejlesztése, akkor ezt úgy is szervezhetjük, hogy a beszámolót nem az a gyerek tartja az osztálynak, akié eredetileg a történet, hanem a gyerekek párokban beszámolnak egymásnak, és mindenki a társa történetét meséli el.
- B) Ezt a feldolgozási utat akkor válasszuk, ha az osztály összetétele miatt úgy gondoljuk, az A megoldás sértené néhány gyerek érzékenységét. Egyébként ugyanúgy járunk el a szervezésnél, mint a fentiekben. Miközben a gyerekek csoportokban elmesélik egymásnak a tárgyakhoz (játékokhoz) fűződő történeteket, a tanító figyelje meg, hogy melyik csoportban várható, hogy a gyerekek ki tudják választani az elmondandó történetet, és melyik csoportban kell majd sorsolni. A sorsoláshoz bármilyen egyszerű, gyorsan kivitelezhető megoldás megfelel, ezt a tanító a rendelkezésére álló feltételeknek megfelelően készítse elő. Azzal, hogy a történetet nem a mesélő adja elő, azt szeretnénk elérni, hogy a gyerekek figyeljenek egymás elbeszélésére. Fontos, hogy a gyerekek a munka megkezdése előtt tisztában legyenek ezzel a feltétellel! A csoport beszámolója után a történetgazda szükség esetén kiegészítheti az elhangzottakat.

P2 KIÁLLÍTÁS

Jelöljük ki a tanterem berendezésétől függően a rögtönzött kiállításához szükséges területet (üres polc vagy pad). A tanító irányítsa a gyerekeket a tárgyak elhelyezésekor. A kiállítást a tanítási nap végén zárjuk be, a gyerekek vigyék haza tárgyaikat. Ha lehetséges, készüljön fénykép az összeállításról, ezt később tegyük ki az osztályban. Legyen a gyerekek feladata a tárgy kísérelőcédulájának megírása, amely tartalmazza a gyerek nevét (vagy más jelét elsősöknél).

P3 MEGUNT TÁRGYAK

A csoportokon belül kezdődik a feladat megbeszélése. A gyerekeknek hívjuk fel a figyelmét, hogy minden ötlet fontos lehet, figyeljenek egymásra, szabad egymás ötleteit továbbfejleszteni. Ha vannak olyan csoportok, ahol a gyerekek már le is tudják írni vagy rajzolni javaslataikat, úgy őket kérjük meg arra, hogy ezt tegyék is meg. A többieknél a csoportbeszámolók során a tanító készítse el az ötletkártyát.

P4 TÁRGYKÉSZÍTÉS HULLADÉKBÓL

Ebben a tevékenységcsokorban nagyon sokféle ajánlat szerepel. Az, hogy melyiket választjuk a feldolgozás során, attól is függ, hogy milyen „hulladék anyagot” tudunk összegyűjteni a szervezés során. Az alternatívák egy része arra vonatkozik, hogy milyen anyagok esetén javasoljuk az egyes tárgykészítéseket. Az G tevékenység megszervezésére csak akkor vállalkozunk, ha az osztály szociális összetétele ezt lehetővé teszi. Ebben az esetben derítsük fel, hogy milyen szervezetnek lehet átadni az összegyűjtött anyagot, a gyerekekkel együtt csomagoljuk, és küldjük el az adományt. (Ha az osztály összetétele rászorultság szempontjából változatos, akkor úgy szerezünk meg a tevékenységeket, hogy ügyeljünk a gyerekek – és családjaik – érzékenysége ne sérüljön.)

Az A–F feldolgozási utakhoz:

A tárgykészítéshez szükséges anyagok összegyűjtését jóval a tevékenység megkezdése előtt meg kell kezdeni. A következő lista azoknak az újrahasznosítható hulladékoknak a felsorolását tartalmazza, amelyek az általunk megadott tárgyak elkészítéséhez szükségesek. Ha a tanítónak más ötlete is van, akkor az ahhoz szükséges anyagokat is össze kell gyűjteni, és természetesen a leírástól eltérő, további tárgyakat is lehet készíteni. Arra azonban törekedjünk, hogy ezek a tárgyak valamilyen funkcióval rendelkezzenek, tehát ne kerüljenek maguk is azonnal „szemétre”. A tárgykészítésnél felhasznált anyagok esetében törekedjünk arra, hogy lehetőleg olyan tárgyakat válasszunk, amelyek elkészítéséhez nem (vagy csak minimális) „új” anyagot kell felhasználnunk.

Az „eszközök”-nél jelzett alufólia lehet csokipapír. A táblázatban felsorolt anyagokon kívül felhasználhatunk még régi képes falinaptárt, maradék tapétát, tapétaragasztót.

Egyfajta tárgy készítésével több csoport foglalkozhat, de az is elképzelhető, hogy minden csoport más tárgyat készít el. Ezt a tanítónak kell eldöntenie a gyerekek és az összegyűjtött anyagok ismeretében. Ha többféle tárgy készítése mellett döntünk, (a többféle hulladék felhasználása szempontjából ez lenne kívánatos), akkor segítsük, irányítsuk a gyerekek választásait. A csoportok érdeklődés és ügyesség szerint szerveződjenek. A tanító feladata a munka végén az elkészített termékek bemutatásának szervezése, a bemutató vezetése, irányítása.

P5 FORGÓ

A forgó a hőkígyóhoz hasonlóan működik, radiátor fölé felakasztva forog. Az elkészítéséhez műanyagpalackot kell félbe nyírni, majd a dugós felét sávokban bevágni úgy, hogy a nyaknál, a függőleges részben még ép maradjon a palack. A sávokat propellerszerűen kifelé kell hajtogatni, óvatosan, hogy ne törjenek le. A csavaróra erősített tartóval lehet felakasztani. Ollóval ügyesen bánó, erősebb fiúknak javasoljuk. A palack félbevágását célszerű előkészíteni, és a feladathoz lágyabb műanyag palackot választani.

P6 LÁNC ALAKÚ KARÁCSONYFADÍSZ

Bármilyen díszcsomagoló megfelel. A papír ép részeiből 1 cm széles csíkokat vágunk, ebből minta segítségével a gyerekek nyírnak le egyforma hosszú (kb. 10 cm-es) darabokat. Ezeket a csíkokat egymásba fűzve, ragasztással készül a lánc. Az egyes gyerekek által készített láncrészeket összeragasztva hosszabb fűzér is elkészíthető.

P7 FALIKÉP

A kép hátterét egy kemény karton méretre nyírt darabja adja. Ezt bevonjuk egy színes, a felragasztandó képhez illő díszcsomagoló papírral. A bevont kartonra végül felragasztjuk a képet. Az elkészített képekkel dekorálhatjuk az osztály falát is.

P8 MESEFIGURA

Válasszuk ki a gyerek által kedvelt mesét, a szereplőt, összeegyeztetve a rendelkezésre álló anyagokkal! Válogassuk össze a szereplők elkészítéséhez szükséges anyagokat és eszközöket!

Néhány lehetőség: „Zokni-bábuk” készítése: A már nem használt, de tiszta zoknikat újságpapírral feszesre tömjük, kötésekkel alakítjuk ki a test formáját. A rendelkezésre álló textilhulladékból ruhát készítünk, arcot rajzolunk, stb. a mesének megfelelően. Elkészíthetjük a mese szereplőit dugókból is, vagy felöltöztethetünk üres, fél literes üdítős palackokat is meseszereplőknek.

Az elkészült meseszereplőket mutassuk be az osztálynak (esetleg: a mesét játsszuk el az iskolába látogató óvodásoknak)!

P9 TÁRSASJÁTÉK

Mintaként használjunk fel egy Ki nevet a végén társasjátékot! Kemény kartonból kell kialakítani a játékteret. Ezt rajzolják meg a gyerekek. Játéktér burkolása egyszínű papírral (ha a karton felülete ezt szükségessé teszi) Egyes játékosok indulómezőit színes csomagolópapírhulladékból lehet ragasztani. Játékosok dugókból készülnek festéssel, esetleg burkolással. Az elkészült játékot próbálják ki a gyerekek!

P10 MI VAN A SZEMETESBEN?

A feladat menete: ötletroham szervezése, szabályok ismertetése és betartása, az ötletek felírása a táblára.

P11 ÚJRAHASZNOSÍTHATÓ ANYAGOK

Azt javasoljuk, hogy érdeklődés- vagy szimpátiaalapú csoportokat szervezzünk a munkához. Minden csoport másik anyag újrahasznosításáról beszélgesen (papír, műanyag, fém, üveg), majd a csoportból önként vállalkozó gyerek beszámol a megbeszéltekről. A többi csoport kiegészítheti a hallottakat. Ez után beszéljük meg, hogy hogyan lehet megoldani az iskolában vagy a településen az újrahasznosításhoz fontos szelektív szemétgyűjtést. Próbáljuk meg megszervezni, hogy a gyerekek is részt vegyenek a szelektív hulladékgyűjtésben.